

УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУНУМ
Депарتمان за последипломске студије
Данијелова 32, Београд

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Одлуком Већа Департамана за последипломске студије број 4-77/2018 од 25.04.2018. године, одређени смо за чланове Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Шкорића под називом **Мерење перформанси процеса у циљу побољшања ефикасности и ефективности микро предузећа** о чему подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и докторској дисертацији

Владимир Шкорић је рођен 11.02.1980. године у Земуну, Београд. Завршио је пету београдску гимназију 1998. године, а дипломирао је Факултету организационих наука у Београду, студијски програм Индустријско инжењерство. Завршио је специјалистичке мастер студије у Централној школи у Паризу, Француска. Уписао је докторске студије на УНИВЕРЗИТЕТУ СИНГИДУНУМ 2010. године, студијски програм Инжењерски системи у менаџменту.

Што се тиче професионалног рада и ангажовања, пут кандидата је следећи:

- Јун 2015 – Мат&Ванн д.о.о. – Директор
- Фебруар 2017 – САЕ институт – Предавач
- Март 2015 – Хуени Србија д.о.о. – Сарадник
- Мај 2014 – Јун 2015 – Мокрогорска школа менаџмента – Извршни директор за програме и услуге
- Фебруар 2012 – Јул 2013 – Лондонска пословна школа – Координатор академских програма
- Јануар 2009 – Јун 2012 – Универзитет Метрополитан – Координатор програма Операциони менаџмент, асистент у настави
- Април 2007 – Децембар 2008 – Универзитет у Београду, Факултет организационих наука – Стручни сарадник за међународну сарадњу

- Децембар 2006 – Април 2007 – Лореал Балкан д.о.о. – Менаџер логистике
- Јун 2002 – Децембар 2005 – Термоген д.о.о. – Руководилац производње, менаџер логистике

Кандидат има објављен рад What Do Micro Firms Care About and How Do They Measure It? The Case Study of Two Transitional CEE Countries, (A. Jankulović, V. Škorić), Journal for East European Management Studies, ISSN: 0949-6181, Volume 23 (2018), Issue 1, pp. 147-172, 2018. и рад је категорије **M23** (КОБСОН база, импакт фактор за 2017. годину је 0,794).

https://kobson.nb.rs/nauka_u_srbiji.748.html?autor=Skoric%20Vladimir#.XOOoX6RS9hE

<https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/0949-6181-2018-1-147/what-do-micro-firms-care-about-and-how-do-they-measure-it-the-case-study-of-two-transitional-cee-countries-volume-23-2018-issue-1>

Преостали објављени радови:

Списак резултата M20

- A. Jankulović, M Performance management system in sale and Distribution: a case of Serbian company. Stamatovic, D. Covic, V. Škorić, LogForum, 2013, Issue 3/ 2013, article 7, pp. 191-197, ISSN 1895-2038, **M24**
- Performance management system implementation in a Southeast European transitional country A. Jankulović, V. Škorić, Journal for East European Management Studies, Rainer Hampp Verlag, Mering, Vol. 18, Iss. 2, pp. 173-190, ISSN 0949-6181, **M23**

Списак резултата M30

- Performance management in micro and small enterprises: case of Republic of Serbia and Republic of Srpska, Skoric V. et all. REDETE 2014, Conference proceedings, p. 602 – 611, ISBN 978-99938-46-54-3
- Influential factors on entrepreneurial activity - supports and barriers: The case study of transitional country, Jankulovic A., Stamatovic M., Skoric V., REDETE 2014, Conference proceedings, p. 536 – 544, ISBN 978-99938-46-54-3
- OWA Operators in Managerial Decision Making Process, M. Ilic, V. Skoric, BALCOR 2011, Conference proceedings Volume 1, p. 285-292, 978-960-87277-6-2

- Performance management system implementation: Case study from transitional country, A. Jankulovic, V. Skoric, BALCOR 2011, Conference proceedings Volume 2, pp 4-11, ISBN: 978-960-87277-7-9
- Obstacles in operations management knowledge transfer in secondary schools: Case of Serbia A. Jankulovic, M. Jovanovska, B. Andric, V. Skoric, MakeLearn 2011, Conference proceedings, p. 301-308, ISBN 978-961-92486-3-8
- Implementation of Performance Measurement Systems , A. Jankulovic, V. Skoric, EurOMA, 2010, Conference proceedings
- Joint distance learning study programs - tools for development of entrepreneurship and upgrading of academic knowledge, A. Jankulovic, V. Skoric, Proceedings of the 3rd International Conference on Entrepreneurs, Innovation and Regional Development - ICEIRD 2010, p.318 – 324, ISBN 978-86-7892-250-3

Докторска дисертација кандидата **Мерење перформанси процеса у циљу побољшања ефикасности и ефективности микро предузећа** је урађена на укупно 186 страна, од чега 90 страна чине прилог и списак литературе. Списак литературе обухвата 90 референци које чине научни радови, књиге, зборници радова, законски прописи као и електронски извори. Уз основни текст дисертација садржи и 37 слика и 162 табеле.

Докторска дисертација кандидата Владимира Шкорића је била подвргнута провери софтвером за установљивање преклапања/плагијаризма (iThenticate Plagiarism Detection Software). *Укупан процентуални износ запажених преклапања износи око 2% дисертације (изворни степен преклапања је био 11%, али прави степен преклапања је око 2%, када се неутралишу одређене ствари које су цитиране како треба).*

2. Предмет и циљ истраживања

Научни циљ докторског рада јесте повећање кумулуса научног знања о мерењу перформанси, моделима мерења перформанси и мерењу перформанси процеса у микро предузећима с посебним освртом на земље у транзицији.

Практични циљ докторског рада јесте повећање свести о значају реализације трансфера знања из мерења перформанси процеса у и ка микро предузећима, приказ применљивости истраживаних теоријских модела мерења перформанси у микро предузећима и приказ стратешких смерница ка квалитетнијем мерењу перформанси процеса а све у циљу побољшања ефикасности и ефективности микро предузећа.

3. Хипотетички оквир истраживања

За потребе истраживачког процеса дефинисане су следеће почетне хипотезе:

X1: Појам операциони менаџмент и његове под-категорије су недовољно препознате и погрешно тумачене у микро предузећима што проузрокује недовољну примену знања из ове области и представља основни проблем у трансферу знања из те области.

X2: Власници малих и средњих предузећа су свесни недостатка потребних знања и вештина, али ипак не користе у довољној мери могућности за додатним оспособљавањем.

X3: Мерење перформанси у микро предузећу може значајно утицати на квалитетније управљање тим микром предузећем.

X4: Индикатори перформанси који се мере у микро предузећу се мере ад-хок а не у неком дефинисаном временском периоду.

X5: Мерење перформанси у микро предузећу зависи од профила микро предузећа.

X6: Мерење перформанси процеса у микро предузећу зависи од профила микро предузећа

X7: Мерење перформанси у микро предузећу зависи од профила власника-менаџера микро предузећа.

X8: Мерење перформанси процеса у микро предузећу зависи од профила власника-менаџера микро предузећа.

X9: Велики број индикатора перформанси се заснива на јединичном случају тј. користе се само у једном микро предузећу.

X10: Већина индикатора перформанси припада финансијској категорији перформанси услед чега долази до недовољног праћена нефинансијских индикатора перформанси а самим тим и недовољног мерења перформанси процеса.

На основу утврђених хипотеза дефинисана су и главна истраживачка питања: Да ли и у којој мери је научна област операциони менаџмент препозната у малим и средњим предузећима? Да ли и у којој се мери одвија трансфер знања у области операционог менаџмента између образовних установа и малих и средњих предузећа? Да ли је мерење перформанси процес који се мери у утврђеним временским интервалима или по потреби (ад-хок)? Да ли мерење перформанси у микро предузећу зависи од једног или више истраживаних критеријума профила микро предузећа? Да ли мерење перформанси у микро предузећу зависи од једног или више истраживаних критеријума профила власника-менаџера микро предузећа? Који индикатори перформанси се најчешће користе у мерењу перформанси у микро предузећу? Да ли постоји разлика у примени финансијских индикатора

перформанси у односу на нефинансијске индикаторе перформанси у мерењу перформанси у микро предузећу?

4. Методологија истраживања

Истраживање укључује процес прикупљања информација од појединаца (путем послатих упитника, телефонских позива, директних интервјуа и др.) о њима или друштвеним јединицама којима они припадају. Према томе, истраживања се могу поделити на: експлораторна, конфирмативна (тестирање теорије) и дескриптивна.

Систем истраживања у операционом менаџменту састављен је из шест корака. Први корак (**Теоријска основа**) дефинисања теоријске основе укључује процес дефинисања главне истраживачке хипотезе, ограничења, јединице анализе и популације. У другом кораку (**Дизајн**) се приступа дефинисању циљног узорка, макро ограничења, метода прикупљања података и дефинисање мерних инструмената. Трећи корак (**Пилот тестирање**) захтева креирање процедура администрације и управљања истраживањем, управљања нерелевантним подацима, подацима који недостају и чишћењем података, као и процедуре за оцењивање квалитета истраживачког мерења. Четврти корак (**Прикупљање података**) поред процеса прикупљања података, подразумева одбацивање нерелевантних података, чишћење и унос релевантних података и оцену квалитета мерења. Пети корак (**Анализа података**) подразумева анализу података и тестирање хипотеза дефинисаних у првом кораку. Последњи корак (**Генерисање извештаја**) подразумева генерисање импликација на теоријску основу и презентацију резултата.

5. Кратак приказ садржаја докторске дисертације

Докторска дисертација се састоји од шест поглавља. У уводном делу дефинисани су предмет и полазиште истраживања, значај и актуелност проблема, циљеви истраживања, постављене су истраживачке хипотезе и наведена истраживачка методологија.

У другом поглављу, **Управљање операцијама, мерење перформанси и модели мерења перформанси**, наведене су основне дефиниције и појмови из области операционог менаџмента, мерења перформанси и трансфера знања а који су везани за област докторског истраживања. Приказани су релевантни модели мерења перформанси, изведени цитати из релевантних научних радова о факторима који утичу на мерење перформанси као и системима мерења перформанси. Посебна пажња дата је критичној улози баланса између нефинансијских и финансијских индикатора и утицају доносиоца одлуча на процес мерења перформанси.

У трећем поглављу **Микро, мала и средња предузећа у републици србији и републици босни и херцеговини** приказани су статистички извештаји о микро, малим и средњим предузећима у протеклом периоду и основни постулати стратегије развоја ових предузећа у Европској унији и Републици Србији.

У четвртном поглављу под називом **Операциони менаџмент у малим и средњим предузећима** приказани су резултати првог од три главна истраживања. У овом делу приказани су резултати истраживања о степену препознатљивости појма операциони менаџмент и његових научних под-области у оквиру којих је и мерење перформанси као и о реализованим трансферима знања из ове научне области ка микро предузећима.

У петом поглављу, **Увођење система за мерење перформанси у малим и средњим предузећима – студије случаја у републици србији**, приказани су резултати другог од три истраживања. У овом делу приказани су резултати шест студија случаја у којима је реализовано увођење система мерења перформанси.

У шестом поглављу, **Мерење перформанси процеса у микро предузећима** приказани су резултати трећег, кључног истраживања о примени индикатора перформанси, посебно нефинансијских индикатора, од стране власника-менаџера МП у процесу мерења перформанси у Републици Србији и Републици Босни и Херцеговини. Додатно, приказани су и резултати статистичких анализа о профилу МП, профилу власника-менаџера МП, повезаности истраживаних профила и мерења перформанси, повезаности истраживаних профила и група индикатора перформанси, повезаности мерења перформанси према региону истраживања.

У седмом поглављу, **Закључак**, изведени су закључци претходно реализованих истраживања и целокупне дисертације.

Након закључка у наредним поглављима наведене су **Референце, Прилози, Листе табела и слика и Појмови и скраћенице**.

6. Постигнути резултати и научни допринос докторске дисертације

Утврђена је недовољна препознатљивост и погрешно тумачење појма истраживане научне области, посебно на нивоу топ менаџмента, чиме је доказана и друга хипотеза. Као научна дисциплина која може да обезбеди раст и развој микро, малим и средњим предузећима препозната је у великом проценту од стране оних који су добили знање из ове научне области у форми стручног усавршавања. Закључци потврђују трећу хипотезу и указују да је повећање свести и трансфер знања из операционог менаџмента и његових научних под-области, а тиме и мерења перформанси, први предуслов за побољшање ефикасности и ефективности микро, малих и средњих предузећа.

Иако је потврђена повезаност између укупног мерења перформанси и профила власника-менаџера микро предузећа и тиме потврђена седма хипотеза, повезаност искључиво на нивоу мерења перформанси процеса није утврђена. Пол, ниво образовања и године радног искуства неће утицати на власника-менаџера да прати више процеса у микро предузећу.

Иако индикатори перформанси процеса учествују 30% у укупном броју индикатора који власници-менаџери микро предузећа користе у мерењу перформанси, мерење перформанси процеса је у подређеном положају у односу на мерење финансијских резултата. Такав однос, према резултатима истраживања, се неће променити у будућности без претходно реализованог трансфера знања из мерења перформанси/операционог менаџмента ка топ менаџменту микро предузећа.

Мерити финансијски успех а запоставити „здравље“ система с великом вероватноћом ће довести до мањих или већих краткорочних и дугорочних последица и утицати негативно на побољшање ефикасности и ефективности микро предузећа.

Докторски рад својим истраживањима доприноси разумевању нивоа примене индикатора перформанси, посебно индикатора перформанси процеса и даје смернице за унапређење у складу са уоченим недостацима у њиховој примени. На онову добијених резултата и закључака могу се извести следеће препоруке микро предузећима у истраживаним земљама:

- Системско и временски јасно утврђено праћење индикатора перформанси као део свакодневних активности је потребно увести. Додатно, потребно је и системски пратити активности након извршеног мерења.
- Једнака употреба нефинансијских и финансијских индикатора перформанси може довести до значајних побољшања ефикасности и ефективности микро предузећа
- Микро предузећа и земље које нису заинтересоване за мерење индикатора процеса, иновација, запослених и развоја немају шансе за успехом на глобалном тржишту. Посебно треба развити свест о значају праћења процеса.

Ограничења у истраживању се могу повезати са бројем анализираних микро предузећа и анализом једног од два ентитета у Републици Босни и Херцеговини. Даља истраживања би могла укључити анализе по сектору привреде и према другим постојећим моделима мерења перформанси. Посебно би било интересантно истражити по истој методологији и мерење перформанси у другим европским и не-европским земљама у транзицији и упоредити их и са резултатима у развијеним земљама и земаља ЕУ.

Општи циљ овог рада је креирање смерница за развој мерења перформанси у микро предузећима у Републици Србији, Републици Босни и Херцеговини и другим земљама у транзицији у циљу повећања њихове компетентности и успешне транзиције из планске у тржишну економију.

Научни циљ овог рада је повећање свеукупног научног знања о мерењу перформанси у земљама у транзицији и приказу нивоа применљивости истраживаних модела мерења перформанси у микро предузећима.

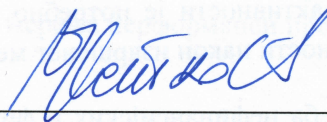
Практични циљ је подизање свести и знања мерења перформанси у микро предузећима.

7. Мишљење и предлог Комисије о докторској дисертацији

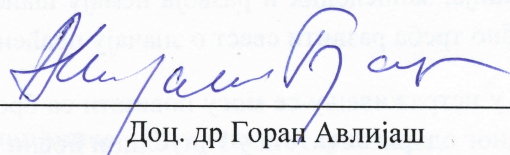
На основу свега изложеног Комисија је мишљења да докторска дисертација кандидата Владимира Шкорића по својој теми, приступу, структури и садржају рада, квалитету и начину излагања, методологији истраживања, начину коришћења литературе, релевантности и квалитету спроведеног истраживања и донетим закључцима задовољава критеријуме захтеване за докторску дисертацију, те се може прихватити као подобна за јавну одбрану.

Сагледавајући укупну оцену докторске дисертације кандидата Владимира Шкорића под називом **Мерење перформанси процеса у циљу побољшања ефикасности и ефективности микро предузећа** предлажемо Већу департмана за последипломске студије и Сенату УНИВЕРЗИТЕТА СИНГИДУНУМ да прихвати напред наведену докторску дисертацију и одобри њену јавну одбрану.

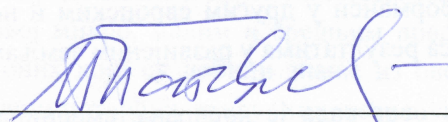
У Београду, 22.04.2019. године

Проф. др Драган Цветковић
УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУНУМ у Београду

Доц. др Горан Авлијаш
УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУНУМ у Београду

Проф. др Предраг Поповић
Научни саветник Института за нуклеарне науке „Винча“ у Београду